

KREŠTAN

POLITICKE A SPOLOČENSKE KATOLICKE NOVINY
VYCHADZAJU KAŽDU NEDEĽU NA 16 STRANACH.

Príplatná cena:
 Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
 Na pol roka . . . . . 1 „ — „
 Na štvrt roka . . . . . — „ 60 „
 Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelja:
MIKULÁŠ LEPSÉNYI
 a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
 VIII. ker., Práter-úlica 44.
 sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
 pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
 Cena jedneho 5 stípcového malého riadku
 je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Matkyné požehnanie.

Víťazstvo obštrukcie.

Nepokoje rakúskeho snemu prešli aj na ulice, Viedeň, Štýrsky Hradec, Cheb, Linec a mnohé iné mestá v Rakúsku boli dva dni v povstaní. Políciu a vojsku sa len preliatím krve podarilo zastaviť nepokoje, napnutosť ale panovala aj na ďalej. V tom sponáhľal sa domov múdry panovník, rozkázal pokoj; a nastalo utíšenie.

Tešíme sa zo srdca tomu, že vzbury vzaly koniec. Veľké pohromy hrozily Rakúsku, nech ďalej trvá boj medzi vládou a ľudom. Každý skutočný priateľ ľudu, a kto by sa choval väčšou láskou k nemu, ako otec jeho, ktorý ho z milosti Božej riadi a spravuje, počuje s uspokojením, že sa štát a ľud dorozumely. Bolo by sa dalo stupňovať násilie, ako sa to u nás robilo počas krajinských volieb, a kto by pochyboval o tom, že moc zbrane by bola zvíťazila, no rozumnejšie, lepšie a šlachetnejšie bolo násilenstvo popustiť. Vyhnúť ďalšiemu prelievaniu krve, kázala ľudskosť; zahatiť protištátne vášne kázala hlboká politická rozšafnosť.

Keď tak nazreme do odohravších sa udalostí, vidíme, že sa vlády dopustily veľkých priestupkov. Bádani a Bánffy sú príčinou všetkého. Nie že by sa bol Bánffy bezprostredne zamiešal do rakúskych záležitostí, alebo že by sme jeho obviňovať mali z vynesenia rečového nariadenia, ale preto, že náhlil s provisoriumom. Už aj v tom sa dá vidieť jejich vinníctvo, že tri roky oddialovali vyrovnanie, ktoré Bánffy už vtedy vyhlásil za surne, keď vládu prevzal. S vyrovnaním a kvótou odôvodnil rozpustenie snemu, s tým ospravedlňoval uplácanie a neľudskosť pri voľbách, a potom ešte dva roky prešli, čo nie len vyrovnanie nespravili, ale ani provisorium. Konečne im priháralo. Vypovedané celné smluvy vypršia koncom decembra a vtedy hodia na bojište rakúskych národností provisorium a spravia ho terčou a korisťou obštrukcie Nemcov. Veď predsa mohli predvídať, že z toho nič nebude. Ale veď to isté oni sami povedali, no pri tom všetkom siahli k nezákonnitému násilenstvu. Potiaľto je Bánffy spoluvinníkom; odtiaľto robil Bádani na svoju vlastnú zodpovednosť, keď s predsedom Abrahamoviczom a náčelníkmi pravých strán vymysleli tú taktiku, ktorá zapríčinila v parlamente vzburu. Nočné zasadnutia bez konca boli ešte vždy osudnými, koľkokrát rás sa o ne vláda pokusila. U nás padnul Lónyai následkom takéhoto nočného zasadnutia. A

keď ani to nevedlo k cieľu, mysleli, že prestúpením snemového poriadku zlomia opozíciu. Čo to bol za nebezpečný pokus, o tom nielen následky svedčia; tušila to aj Bádaniho vláda, lebo veď vypovedala vopred, že vláda brachiálnou mocou bude pomáhať predsedníctvu a minister vnútorných diel vydal políciu rozkaz, aby vstúpila do parlamentárnej budovy, potom do samej dvorany a použila surovej moci proti obštrukcii. Vláda pravda nebola prichystaná, že sa nemecká opozícia solidarne obráti proti nej; iste si myslela, že keď dá vyviešť zopár kriklúňov, predseda môže upraviť otázku, prijme-li snem provisorium, a môže vyhlásiť uzavrenie väčšiny. Zbytočné by bolo kresliť tie udalosti, ktoré túto jej vyratanosť prekazily. Ajhľa, zase sa dokázala pravdivosť tej vety, že justícia regnorum fundamentum (spravodlivosť je základom krajiny).

Dvaja mužovia mali viac rozšafnosti: predseda Kathrein, ktorý sa radšej poďakoval z predsedníctva, nežli by bol mal byť nástrojom nezákonnosti a barón Di Pauli, ktorý hneď, ako Reichsrath (rakúsky snem) zasadal, spravil ten návrh, aby rečové nariadenie, túto skalú všetkých škandálov, odstránili z cesty, lebo dotiaľ nedá sa poriadne pojednávať, a aby vyslali kommissiu, ktorá by za krátky termín jedon, celého Rakúska sa týkajúci všeobecný rečový zákon vypracovala v porozumení s vládou a pri účasti opozičných strán a kým by táto elaborát vyhotovila, nech pojednávajú o pôžičke, čo neni otázkou jednotlivých strán, o provisoriume zase nech jedajú s rečovým zákonom zároveň v paralelných zasadnutiach. Tak by sa nebol obrátil vztek opozície proti provisoriumu, ktorého nevyhnutnú potrebu každý musí nahliadnuť. Bádani sa tento návrh nepozdával a tak súril len s provisoriumom. Nepáčil sa ale ani Čechom, ktorí sa báli o rečové nariadenie a rečový zákon chceli si na pražskom sneme vyniesť a nie v Reichsrathe. Di Pauli sa s nechufou utiahol a dostalo sa mu toho smutného zadostučinenia, že udalosti skvostne dokázaly oprávnenosť jeho obavy.

Tak potom násilenstvo striedalo sa s násilenstvom a nie len provisorium padlo, ale aj sama vláda; parlament a nepokoje zvíťazily. Socialdemokrati a nemecko-národní dostali sa na povrch, žiaci a robotníci stali sa politickými faktormi, vyspevujúc pred rakúskym parlamentom a pred zatvorenými bránami cisárskeho hradu „Wacht am Rhein.“ Je to smutné zptvorenie politiky a rakúskych pomerov. A bárs aj sa Uhorsko rozumne zdržalo nesnádzí

rakúskych, pri pojednávaní provisória a vyrovnania nemôžeme sa utiahnuť.

Skoré rozhodnutie Jeho Veličenstva prinavrátilo mier a úlohou nového ministeria, ktoré má barón Gautsch sriadiť, bude nazad uviesť zákonný poriadok v parlamente a mimo neho, čo nepôjde tak ľahko, lebo rozzúrené živiy dostali odvahu. Už demonštrovali proti nemu technikovia, ktorí spievali Bismarckovú pieseň, Gautscha abcúgovali, vypínali obloky na universite a hádzali ich dolu na policiju. Hja, vaše je ťažšie učičkať, ako vzbudiť.

Ale nielen táto ťažkosť čaká na Gautscha; závažnejšie je, či porídi čo s týmto parlamentom. Zrejme je, že s Badenim padli aj Abrahamovic, Kramář a Fuchs, celé predsedníctvo tedy musia na novo utvoriť. Čo povedia na to Češi a Poliaci? A či je vôbec na tomto sneme aká väčšina? Ak je, tak nemecká opozícia zaslepená jej víťazstvom bude žiadať odvolanie rečového nariadenia a nepopustí do tých čias, kým aspoň uspokojujúci sľub nedostane. Všetko to nedá sa hneď previesť, a dotiaľ sa dá síce na pojednávanie provisória myslieť, ale nie stavať. Porada Bánffyho s Gautschom a jeho výsluch u kráľa nedávajú záruku na ústavné pojednávanie provisória, a tak je dnes zamotanosť Rakúska s Uhorskom väčšia, ako bola čo len pred týždňom. Vtedy mali urobiť to, čo dnes opozdeno robia, že totiž tam z denného poriadku snímu, u nás ale pred mesiacom predostrú ten vypracovaný návrh, dľa ktorého Uhorsko sa, bárs len dočasne, samostatne spravuje v tých záležitostiach, dotýčnej ktorých sa s Rakúskom ani stále ani dočasne nemôhlo dohodnúť. Nech Badeni sníma s denného poriadku pojednávanie provisória a tým obráti zášť oproti obštruujúcej opozícii, tak nepadne.

Títo dvaja štátnici, bárs aj sa ich spôsoby a pochopy rozchádzajú, zastupovali jednu politickú sústavu, za čo aj shoda haličských a uhorských volieb a spoločná taktika v otázke vyrovnania hovorí. Preto pevne veríme, že o nedlho príde aj na Bánffyho rad. Lebo bárs aj je násilenstvo v Uhorsku voľnejšie, ako v Rakúsku a ani parlament, ani obecnstvo si nezákonnosť Bánffyho nevšima, jeho nejapnosť, preukazovaná v otázke vyrovnania a utiahnutie sa poriadných ľudí od ministeria Bánffyho vyžadujú jeho pád preto, aby veľké a spoločné záujmy monarchie aj v Uhorsku neutrpely úder.

POLITICKÉ CHÝRY.

L'udová stránka sa nenámahala zdarma, keď v snemovni vyslancov, ako aj na ľudských shromaždeniach vždy, stále požiadavala opravenie hospodárskeho a roľníckeho života. Židovsko-liberálne časopisy oproti tomu vždy kričaly, že vraj hospodárom nič nechýba, a že roľníci nevedia kam s peniazmi; aj vláda, ako i minister Darányi ešte sa chválil, že všetko dobre tak, ako je. Len že to hospodári ím neverili a veru aj v tomto s ľudovou stránkou držali.

Teraz sa aj vláda chytila rozumu, a a vyhotovila celý rad takých návrhov hospodárskych, ktorých cieľom je opravenie daktorých chýb hospodárskeho života. Veď uvidíme, čo bude z toho; len že sa bojíme, aby to tak nebolo, ako doteraz, keď hospodárov tak pomáhali, že len burzianeri mali z toho osoh.

O polných robotníkov sa doteraz nikto nestaral, okrem ľudová stránka, ktorá stále hlásala, že tu musí sa pomôcť. Na to sa chytil minister Darányi a chcel dokázať, koľko on už pre týchto robotníkov konal, len že tu zase robotníci nechceli mu to uznať. Nuž predostrel v snemovni vyslancov návrh zákona, s ktorým mienil sriadiť právne pomery medzi zamestnávateľmi a polnými robotníkmi a prekaziť strajky. Čo mu to ale pomôže, keď robotníkov a hospodárov prinutia, aby viac písali, ako pracovali: lebo dľa tohoto návrhu každý robotník musí si zaopatriť písmo od vrchnosti svojej obci, keď si ju neobstará, bude pokutovaný; potom smluvy medzi hospodármi a polnými robotníkmi musia sa uzavierať pred predstavenstvom obce a v smluve musí byť dopodrobna udaná mzda robotníkov. Či jednoduchí robotníci polní sú advokáti (pravotári), aby sa vyznali v toľkej písacke? No veru to bude za pomoc! A potom, keď hospodári oproti tej smluve budú konať, či si robotníci pravotárov vezmú a budú sa asi 3—4 mesiace processovať, aby ešte procesné útraty mali. Výbor snemovne vyslancov prijímal síce tento návrh, ale predseda výboru, bývalý minister orby, gróf Ondrej Bethlen tak sa vyslovil, že tento návrh ešte viac galiby narobi, ako doteraz bolo.

Delegácie vo Viedni veľmi ticho konajú svoju prácu: dovolia všetko, čo rakúsko-uhorská spoločná vláda požiadava. Ako zahraničné politické záležitosti teraz stoja, to ináč nemôže byť. Nemecký cisár sa chystá na strašnú vojnu, bárs vždy len to slovo „pokoj“ má na ustách, ale to už každý vrabec na streche čviriká že Vilhelm II. chce celému svetu zákony dávať, to ale bez všeobecnej vojny nepôjde, preto musíme sa starať, aby sme boli hotoví, keď sa stane tá strašná bitka, akej svet nevidel, odkedy stojí. Naše delegácie preto musia, tá účinkovať, aby sme môhli obstáť keď to vypukne.

Revolúcia vo Viedni. Židovsko-liberálna strana počala revolúciu. Čo sa tieto dni vo Viedni konalo, to dokázalo, že v Rakúsku nielo verných poddaných tróna a habsburskej dynastie, len čo sa volá katolíkom. Hanba a strach, čo sa tam konalo. S oškľivosťou odvrátil sa musí každý rozumný človek od tých ohavností, ktoré 24-ho a 26-ho novembra popáchaly sa v rakúskom ríšskom sneme. Len ten,

kto v h'ave o jedno kolečko má viac alebo menej, len ten dovolí si môže také, do obecnej krčmy súce kúsky, aké vystrájaly sa vo Viedni, na posmech a hanbu tej novovekej konštitúcie a snemového poriadku. Vo Viedni na ríšskom sneme (Reichsrath) až na nože to išlo. Nemci liberáli nečinia už viac tajnosti z toho, že z ríšskeho snemu učiniť chcú krčmu, ba peľeš lotrovskú. Rakúski liberáli nemožným chcú urobiť všetko pojednávajúce na ríšskom sneme, a to len preto, keď rakúsky ministerpredseda Badeni udelil i Čechom to, čo im patí. Liberáli nikdy nechcú mať ozajstnú, opravdivú svobodu a rovnoprávnosť. Oni len svoje sebecké ciele majú na zreteli. Svobodu hlášu, a oni sami sú tí najbeznejší tyrani. Bratstvo vyhlasujú, a putá hádzu na ruky jak jednotlivcom, tak i celým národom. Rovnosť zvelebujú, a pritom len o vrecká svoje majú starosť. Kto by si bol pomyslel, že tí chýrni liberálni vzdelanci rakúsko-nemeckí v stave budú na sneme také kúsky vystrájať, aké k opravdivej česti a s'áve mohly by slúžiť i tým šuhajcom, čo s valaškou tancujú si po horách, a pristaviac nič netušiaceho pocesného, zahrnia takto: *Bohu dušu a mne peniaze!* Už nielen divým vreskom a krikom, nielen paholským nadávaním a špintaním, nielen pľeskaním s došticami na stôl, nielen krásnymi menami: lump, všivák, naničhodník at.d. bojujú proti sebe vo Viedni páni vyslanci. Koncom novembra počali sa už aj zauškovať, poriadno m'átiť, fahali nože z vrecka a spemínali pištole. A to majú byť zástupcovia ľudu. To majú byť zákonodarcia, ktorých vôľa smerodajnou má byť pre milióny ubchého, krvavú daň platiaceho ľudu. Keď podgurášení paholci pobijú sa v krčme, to nemrzí nikoho, iba asnaď krčmára, ktorému pár skleníc roztrepli. Po takej paholskej bitke čelo mraštia len tí ináče veselí chlapi, ktorým rásfami alebo opátkami dobre očitai rebrá a priredili im zuby. Ale keď vyvolenci ľudu, keď ablegáti, keď otcovia vlasti na posvätnom mieste zákonodarstva, na sneme začnú besnú pračku-ruvačku, to už dotkne sa nielen jednotlivcov, lež trápne dotknúť sa to musí tých miliónov ľudu, ktorý zvykol len s úctou pozeráť na zákon a na tých otcov vlasti, ktorí čo rodičia stoja pri kolíske zákona. Keď sami otcovia vlasti do krčmy patriacim, paholským spôsobom zneuctia, oplujú kolísku zákona, zhanobia snem, akou úctou chovať sa bude potom oproti zákonu, ten ubohý roľník, alebo robotník, ktorý od úžerných pijavíc až do špiku vycicaný, hladom a ľiedou stíhaný, splácať musí daň aby plat mohli brať takí otcovia vlasti, ktorí len na smetisko patriacim spôsobom b'ániť chcú vraj práva ľudu. Na uliciach Viedne nezrelá mládež a sbehnutá úza tak oslavovala policajtmí zo snemu vyhodенých liberálnych rakúskych vyslancov, čo zástupcov a obhajcov práva ľudu nemeckého. No žeby rakúsky nemecký ľud dáku škodu duševnú alebo hmotnú mal z toho, keď medzi Čechmi i po česky majú vedieť sudcovia a úradníci, to ťažko je uveriť. Veď daň platiaci ľud môže aspoň len tolko žiadať, aby v škole a v úrade vyučovalo a vyprávalo sa i v takej reči, ktorú ľud rozumie. Alebo asnaď nebezpečné je pre vlasť, keď občania materínskou svojou rečou vyprávajú, v nej sa vzdelávajú a pri úradoch užívať ju žiadajú? No každá taká vlasť veľkú slabosť prezradzuje, keď bojí sa reči svojich vlastných synov a detí. To nie je matka, to je macocha, ktorá rozdiel činí medzi dieťkami svojími. Židovskí liberálii to nechcú uznať a nie len proti tomu sa postavil, ale aj proti cisárovi. Pod jeho oblokom, aby lepšie počul, spievali pruské spevy, s ktorými dokazovať chceli,

že oni nechcú Rakúsko, ale len Veľko-Nemecko, kde Vilhelm II., nemecký cisár panuje. Tam pod oknami cisárskeho dvoru kričali; „*nech žije revolúcia!*“ Kráľ prepustil grófa Badeniho a celé ministerstvo a vyvolil baróna Gautscha za ministerpredsedu, ktorý už má so sebou nové ministerstvo; a namáha sa, aby nemecko-liberálov uspokojil. Čo mu to môže osožiť, keď Česi a Poliaci, tojest väčšina ríšskej snemovne vystúpia z parlamentu a tam len Nemci zostanú. A potom aj v tom páde, keby sa to nestalo, čo bude konať taký parlament, kde jedna stránka na druhú s nožom ide? To je *samá revolúcia*, teraz ešte nieje krvavá, ale čo sa š toho stane, to nikto nevie, len to je isté, že *všetko to židovský liberalismus priniesol na cisársky trón a Rakúsko*. A to je ešte len počiatok, aký to bude koniec, lebo každý sa presvedčil, kto má trošku rozumu, že židovský liberalismus keď nemôže panovať a ľud vyciaváť, hneď je hotový počať revolúciu.

Jarmočníctvo a malí hospodári.

Obchodné a priemyslové komory vydržiavaly v S. g. díne krajinskú poradu. Usniesly sa na tom, že podajú ku ministerstvu obchodu cieľom obmedzenia drobných jarmokov petíciu. Nechceme sa teraz so samým usnesením zaoberať, lebo neznáme jeho doslovný obsah, nemôžeme tedy vedieť, že obchodné komory aké obmedzujúce ustanovizne navrhujú.

Musíme sa ale zaoberať s jarmočníctvom, ktoré je vzhľadom na záujmy drobných hospodárov o mnoho významnejšie, nežli by sme ho mlčaním pominúť mohli.

Naše stanovisko je nasledovné: My tiež nie sme priateľmi rozmnožovania takzvaných menších jarmokov. Pod menšími jarmokmi rozumieme tie jarmoky, ktoré menšie, sotvy pár sto duší počítujúce obce niekedy aj štyri kráľ ročite vydržiaujú. Drobní hospodári a remeselníci chodia aj na tieto jarmoky, zčiasťky zo zvyku, remeselníci ale menovite preto, aby kupcov svojich, ktorí sú z väčšej čiastky malí hospodári, neutratili. No zriedka sa stáva, žeby mali z týchto jarmokov dáky osoh, ako aj vo všeobecnosti má časté jarmočenie zlé, rovnako mravne a hnotne zlé následky.

Ak je tedy o tom reč, aby sme takéto jarmoky zrušili, s ochotou sa pridávame k petícii komôr. My nechceme nášmu ľudu príležitosť poskytovať k bezpráci a k trovám. Nuž a prílišné jarmočenie je len s týmto spojené.

Pravda zle by sme poznali obchodné a priemyslové komory, keby sme si mysleli, že ich dobrosrdečnosť oproti drobným hospodárom primalá k tomuto kroku. To je nič iné, ako obyčajné chytráctvo kupecké. Lebo keď zrušíme menšie jarmoky, zväčšíme jarmoky veľké. A keď skúmame, čo zodpovedá lepšie záujmom malých hospodárov, prideme k tomu

výsledku, že nie veľké, ale takzvané menšie jarmoky.

Nahliadnime trochu hlbšie do tejto otázky.

Na veľkých jarmokoch nepríde malý gazda s jeho pár kúskami statku do ohľadu. Drobný gazda nepríde s kupcom ani do styku. Obstanú ho len povereníci, prostredníci, ktorí oklamú aj kupca, ak môžu, ale v prvom rade oškodia malého hospodára, ktorý ďaleko od domu a neznámy s pomerami vystavený je lakomosti prostredníctva. A našou najhlavnejšou úlohou je vyslobodiť malého hospodára z driapov prostredníctva. Preto vravíme, že záujmy našich drobných hospodárov nie sú na veľkých jarmokoch dostatočne zabezpečené, lebo prípadný ošoh dostane sa prostredníkovi.

A keď vezmeme do povahy tú okolnosť, že obmedzením menších jarmokov padnú miesta väčších jarmokov ďalej, čo väčšie trovy znamená, ľahko nahliadneme, že väčšie jarmoky už aj len preto nezodpovedajú záujmom malých hospodárov, lebo ak sú značnejšie trovy, musí malý hospodár dačo predať, bárs aj so ztratou, aby aspoň trovy zaokryť môhol.

Na malých jarmokoch ale je malý hospodár aj s jeho pár kúskami faktorom, stýka sa bezprostredne s kupcom a prostredník málo kedy príde k niečomu. Vyzná sa v bežných cenách, lebo pozná miestnych a okolitých pestovateľov, vie, či má v oči týmto prednosť, alebo či stojí za nimi. Pozná mnoho kráť bližšie aj kupca, čo obľahčí kúpo predaj a usnadní vyrovnanie prípadného nedorozumenia. A ponevác je jarmok na blízku, nemá toľké výdany; vzhľadom na toto nemusí za hocakú cenu predať.

Kupecké kruhy povedia nám na to, že predsa len na väčších jarmokoch dostane sa lepšie cena, lebo tu je viacej kupcov. Dopúšťame, že veľkí hospodári dostávajú na väčších jarmokoch lepšie ceny, ako na malých, lebo predávajú bezprostredne a sú zbehlí v kúpo-predaji. O drobných hospodároch ale sa to nemôže povedať, lebo oni na veľkých jarmokoch predávajú pomocou prostredníka, ošoh tedy strčí tento do vrečka. Není pravda ani to, žeby veľkupci len veľké jarmoky navštevovali. Chodia oni aj na menšie jarmoky, nech len najdú zodpovedajúci tovar.

Nemôžeme tedy urobiť tú vďačnosť prostredníckemu kupectvu, aby sme našich malých hospodárov na väčšie jarmoky nahovárali.

Zrušiť treba tie menšie krajinské jarmoky, ktoré nrmajú žiadneho smyslu, ale udržanie životaschopných malých jarmokov vyžaduje záujem malých hospodárov.

Prenasledovania kňazstva cirkvi katolíckej.

Raduj sa a výskaj ty lži liberalismus, lebo jeden horlivý, apoštolský katolícky biskup je pre verné zastávanie úradu svojho Duchom Svatým mu sverného súdu svetskému vydaný a už aj odsúdený! Plesaj, a výskaj od radosti, tri si ruky tvoje škodoradostne, že sa ti pošťastilo verného bojovníka Krista, a dobrého pastiera oviečiek na pranier verejný vydať, a tak aj cirkev Kristovú, ktorejžto verným obhajiteľom je, potupiť!

Do týchto čias na dennom poriadku videli sme len údov nižšieho duchovenstva prenasledovať, peňaznými pokutamy trestať, pred súdy svetské svolávať, a do žalárov temných uvrhovať, včul ale vzteklost a zášť liberalismu hlbšie korene púšťa, neštiti sa vo vyšších hodnostach kňazských postavených členov: biskupov pred súd svetský svolávať a nevinne odsudzovať. — Dívajte sa ovečky kresťanské katolícké! už ten diabolskou zlosťou naplnený liberalismus na vašich pastierov udiera, aby keď porazil vašich pastierov na vás bedliacich, tým skoršie aj vy ste rozptýlení byť mohli, a bez pastierov tým snadnejšie zahynuli! — Pri rozjímaní tohto svetochýrneho účinku liberalismusa pridu nám mimovolne na päť tie časy, v ktorých sa cirkev katolícka ako malé dieťa ešte v koliske kolisala a v ktorých apoštolovia, títo nepremožitelní bojovníci a pastieri Krista medzi pohannami a židmi rozsievali semeno Evanjeliума Božieho. Nepočetne razy i oni apoštolovia boli pred ukrutných pohanských cisarov predvolaní, o jejich účinkovaní vypytovaní; a jestli že pohanskí tí ukrutníci a nevyhasnutelnou nenávisťou proti Kristu a Jeho apoštolom horiaci cisári vyhrážali slovom a trestom, aby nepokračovali v diele svojom, čože odpovedali naši apoštolovia: „Poslúchať máme viacej Boha, ako ľudí!“

Gustáv Majláth gróf biskup sedmohradský, ktorému sa dostalo to šťastie, že ako biskup prvý stal sa obeťou svojho verného povolania za najprítomnejších časov, podobne na spôsob apoštolov po preprečítaní žaloby odpovedal sudcovi svetskému, a predniesol svoje ospravedlnenie takto: Keď som sa na tomto mieste ustanovil, po náležitom rozvážení to som učinil, lebo príkazy cirkve mojej to hovoria, že by som neuznal svetské sudcovstvo za patričné vtedy, keď ja, jakožto služobník cirkve, povinnosť svoju som plnil. Že predsa som sa ustanovil, učinil som to následkom tej úctivosti, ktorou sa k zákonom vlasti mojej a Jeho Veličenstvom ustanovenému sudcovstvu chovám. Príklad som poskytnul veriacim mojim v terajších časoch, keď zásadu auktority nohamy šliapajú, jako máme v uctivosti mať vrchnosť.

Po tejto krátkej predmluve na krátko sa osvedčujem, že ja som prijal dievča do lóna cirkve katolíckej, prv než ono osemnásty rok úplne bolo dosiahlo. Tajím ale úmysel ten, že by som jednaním

mojím zákon chcel zmariť. Načím poznamenať, že pri prijatí nie len ja som som spoluúčinkoval, lebo pred prijatím dievča ani som nevidel, ani som ho nepoznal. Kaplán môj tiež účasť bral pri prijatí, ale je za to, čo on činil, zoopovednosť na seba beriem. Myslel som, že dievča už doplnilo 18-tý rok, preto som aj odpísal pánu superintendentovi reformátskeho náboženstva, že dievča som prijal.

Nepravdivá je ale tá okolnosť, že by som bol dievča nejakej hmotnej výhody účastným učinil. V našej svätej cirkvi nie je obyčaj, že by sme duše peniazmi kupovali. Necháme každému po slobode, že by každý tam hľadal pokoj duše a blaženosť, kde myslí, že ju nájde.

Tak predniesol gróf Majláth biskup svoje ospravednenie. Ale liberalismus nebol s tým uspokojený, žiadal on pocítiť svoju zášť a vzteklosť proti cirkvi s ňou a biskupa tohože neohroženého obhajiteľa zákonov cirkevných na peňažitú pokutu do vedna 54 zl. 40 kr. odsúdil.

No nič to zato. Aspoň vidíme a to nad slnce jasnejšie, že cirkev katolícku a jej riaditeľov a predstavených aj v našej marianskej krajine prenasledujú. Otvoria sa oči lepšie ľudu kresťanskému, že lži liberalismus ani vyššie duchovenstvo neušetří, ale bez všetkého ostýchania vydá, predvolá pred súd svetský a odsúdi svedomitú povinnosť kňaza vysokého. — No, či nad týmto máme slzy roniť? Nie slzy roniť, ale do radu, do šiku stať, svorne ruky si máme spoločne chytať do boja, do boja proti liberalismu, a ho s prestola vysokého srútiť. Pevní budme vo viere, jak ten dub, vytrvanliví nielen v súkromnom, ale i vo verejnom živote, že by sa odstránily chmáry prenasledovania, a nám zasvitlo slnko skveľšej svobody cirkve.

T. H.

Nespravodlivosť v politike.

Keď pozremo na cisársky burg vo Viedni, nad bránou tohože tieto slová čítame: „Justitia fundamentum regnerum;“ po slovensky: „Spravodlivosť základ kráľovstvom.“ Ano, táto hlavná cnosť kresťanská je základom nielen tých najmocnejších kráľovstiev, a od začiatku týmto bola, ako to dejepis dokazuje: lež je ona aj základom celej spoločnosti ľudskej, celého života verejného a súkromného, ktorý nič nestojí, jak ho ona neriadi. Hlavné heslo jej je: „Čo nechceš, aby ti druhí nečinili, ani ty nečiniš im;“ alebo: „Čo chcete, aby vám druhí činili, aj vy činite im.“ Kto sa toho spustí, a na opak činí, ten je nespravodlivým; s takýmito ľuďmi spoločnosť ľudská ďaleko neprínde, lebo ti sú vstave pre svoj zisk, pre svoje dobro a sebeckosť, často aj tie najväčšie nespravodlivosti páchať.

Kde toto panuje najviac? V politike; tu poľa niektorých nezralých a žiadnej cesty nemajúcich politikov, všetko je dovoleno, len aby šikovno bola vec prevedená, a výsledok dobrý bol. Nespravodlivosť panuje teraz, a to tá najväčšia v politike. A s týmto trpí aj spoločnosť ľudská; trpíme my všetci, čo občania vlasti, lebo takým nespravodlivým spôsobom sme nivočení, jaký jedine len pod terajšiou vládou môže jestvovať. Nedá sa skoro ani pochopiť, kde sa to stádo, ktoré tútu vládu napomáha, učilo politiku. Jako môžu tí chýreční zastupitelia ľudu vo všetkom prisvedčovať tomu ministerskému predsedovi, ktorý v násilensťvi nemá pánu? Či len drahá moc, prepiaťosť, namyslenosť, a bezočivosť má panovať v politike? Či inšich nástrojov není k tomu, aby sa nie tyranská moc a politika násilensťva, lež opravdivá otcovská politika viedla?! To není múdrosť, panovať tak, že ma musia vo všetkom poslúchať, čo ja chcem, pritom ale tú najväčšiu rozhorčenosť ukazujú, keď musia moje rozkazy plniť: lež to je múdrosť, panovať tak, že ma s radostou poslúchajú, a rmútili by sa nad tým, kebych im nerozkazoval. — Toto liberálni otcovia vlasti nechcú vedieť; oni sú pod tým nešťastným panovaním Bánffyho, pod ktorým v politike nespravodlivosť hrá hlavný zástoj. Nie dobro vlasti a národa, ulahčenie tých farch, ktoré sú na ňom, lež osobný zisk, čím väčšie nadobudnutie peňazí, ľahký život, toto je hlavným heslom terajšej politiky. A táto krásna politika všade len s nespravodlivosťou koná svoje povinnosti. Tam dávajú bývalým ministrom velikánske penzie, bár len dva, lebo tri mesiace boli v úrade svojom; hentam vyznačujú takých, ktorí by boli bývali hodnými snáď do chládku na odpočinok ísť, za svoje vznešené (?) skutky, nad ktorými poriadný človek plúť musí; toť zas slávu kričia takému chudiakovi, ktorý nemá ani pochopu o tom, žeby sa bol s nečím zvláštným vyznačil; a stanú sa aj také pády, že tí, ktorí by najviac platu, slávy, uznania snáď zaslúžili, často opustenými sú, nemajú z čoho vychovať svoje nevinné dietky preto, lebo majú pevné presvedčenie, nedajú sa zapredať, smelo stoja v jakýchkoľvek nerestiach.

Pravdaže liberálni krikľuni, nad ktorých väčších politikov niet na svete, výborne sa rozumejú, tomuto remeslu. Oni znajú sťa najlepšiu šuster aj kladivo, aj šidlo, aj dratvy, aj klince, aj lapsík, aj ostatné všetko, a na posmech celého sveta kapitálne šustrujú v politike. Nie; takýchto ľudí si ešte nikdy nevidel! Politiku hrajú: nič nerobia, veľké platy berú,

fajnové cigarky si fajčia, karetky sa hrajú, víno si upijajú: a toto je všetko politika; oni sú vraj tomuto remeslu vyučení! Politiku sa učili všetci liberáli; po mimo tohoto zotročeného stáda, nikto sa nerozumie do politiky: ani sedliak, ani pán, ani remeselník ani kňaz, ani lekár ani statkár; toto sú všetci chumaji. Veď sa nemali, kde naučiť tomuto remeslu!

Politika to je veru divné remeslo, a ešte v liberálnych kotrbách; tam sa až tej politickej múdrosti navarí! Chcete vedieť, ako týchto pánov politická múdrosť vyziera? Tak, jako toho človeka, ktorý, pokiaľ chodil do školy, tam ale prvým oslom bol, to si myslí o druhých, ktorí nechodili do školy, že sú tí ešte väčší osli, jak on. Nato toto nevyvázané chumajisko nikdy nepríde, že tí druhí so svojou usilovnosťou viac si mohli múdrosti nadobudnúť, jako desať takých, ako je on: lebo múdrosť nie od toho závisí, či chodil kto do školy, lebonie, lež od toho, či vie k niečomu schopne prehovoriť, múdro vec rozlúštiť, že z toho má nielen on lež aj druhý ošoh.

Základ politickej múdrosti a zralosti je: dobro vlasti a národa mať na srdci, a potom až svoje, alebo aj svoje tomuto obetovať. Nuž toto nenachádzame v učinkovaní tých chýrných politikov! Títo sú nie politikovia, lež vrany také, ktoré sa na tele národa, sťa na skapanine chcejú pást. „Vrana vrane oko nevydzube“ — toto je ich politika. Nie, že nie šustrom schopným, ktorý usilovne pracujú sú ňeni k pripodobnaniu, lež ani tým sprostákom, ktorí také topanky ušijú, že sviňa by nad nimi zaplakala, keď by ich videla. Jednému sú títo politikovia predsa podobnými. Takému šustrovi, ktorý dostane kožu od druhého, vie spraviť aj topanky, ale pokiaľ je figliar z prvej klasi, nie z kože, lež z papiera spraviť ich, s popom zlepí, zabarví, a tak ich odošle. Takito popoví politikovia sú tí, ktorí vravia, že my sa rozumieme tomuto remeslu: ale vy, kde ste sa to mali naučiť? Povieme vám páni naši; od základnej liberálnej zásady: v politike je sama tá nespravodlivosť, ktorú vy nasledujete! Vy nasledujete tie kladivá, s ktorými nemilosrdne spravodlivosť napádate a hlavu jej roztrepete. Ona sa málokedy ukáže medzi vami, lebo sa vás bojí, jako tých obšivkárov, ktorí by ju len zničiť chceli; politika vaša jej smrdí, lebo vy cibulou a cesnakom páchnete!

Ste vy mužovia bezuhonní, vážni, čestní a spravodliví? V pravej politike takito sú treba, lebo politika má občanov dobro na srdci nosiť a oň sa starať. Vtip nie obšivkárský; srdco tým menej s cesnakom obrostené, ktoré nemá citu pri biedách a trápení ľudu,

lebo ho ani nezná; ba ani tá nadutá prepiaťnosť a hľúpa skusenosť, ktorá skoro nič nevie a so všetkým sa chvastá robia múdruho a rozvažitého politika: lež vtip veľký, ktorý vie základne odpomôcť ťažkostiam a biedám ľudu; srdco milosrdné, ktoré cití s ľuďom, a smiluje sa nad ním, kde môže, ba nové a nové prostriedky hľadá, jako by ho k blahobytu priviedlo; a skusenosť všeobecná, ktorá všade kukne, pochopu si nadobudne o položení celého národa, aby ho takto hmotne a morálne pozdvihla na tú výšavu, na ktorej má byť, čo vzdelaný ľud a národ: a toto všetko na základe spravodlivosti sa usiluje uskutočniť.

Z tohoto vidíte, jakých politikov má liberálna strana; snáď desať ich neni, ktorí by sa rozumeli tomuto remeslu. Tí, ktorí ich zastávajú ale a píšu o nich, s takou blbosťou a nerozvažitosťou sú prepínení, že prv by boli k látačke súci a dratvy súkať, jako niečo múdreho o politike povedať. Tí nech sa len zaobierajú s tým, čo sa v mladosti svojej naučili: so švihactvom, klamaním, odrodilstvom, potrimiskárstvom a proletárstvom! Tomuto sa najlepšie rozumejú.

Že politikovia ľudovej strany, opravdivú politiku sprevádzajú, dokazujú ich skutky. Znáte ich dobre, čo robia za ľud. Tu je spravodlivosť: a preto každý rozumný človek vie, čo toto znamená; oni sú vtipom, srdcom skusenosťou, celým svojim smyšlaním za dobro ľudu a národa, a preto aj učinkovanie jejich je také, ktoré sa najviac srovnáva s blahonosnými zásadami zralých mužov a vtipných politikov. Ano ľudoví ablegáti a ich privrzcenci chybuje: sú na istom základe, ktorý liberálovi najviac na základe kresťanskej spravodlivosti, a preto ich tí obšivkári nenávidia!

Ján Žilinsky.

Náš Kalendár!

Pokiaľ kalendár potrebný je každý deň v každom dome, sme si za povinnosť držali, cteným čitateľom a priateľom „Krešťan“-a taký kalendár dať do ruky, ktorý celkom plný ducha kresťanského, ducha toho, ktorý vrele a obetovne zastupuje „Krešťan“ a pre ktorý duch redaktori a spisovatelia „Krešťan“-a už mnohé pokuty peňažné a mnoho väzenie trpeli. Vydali sme tento náš kalendár pod menom:

„Sv. Štefanský Kalendár,“

ktorý už vyšiel z tlače a je k dostaniu u vydavateľstva „Krešťan“-a, v Budapešti, VIII. Práter-ulica číslo 44.

Náš kalendár obsahuje všetko, čo duša kresťanská veriaci požiadávať môže, zvláštne jesto v ňom mnoho na čítania a potešenia vzdelanému ako aj jednoduchému obecnstvu, tak aj na poučenia a osvietenia v domácich a gazdovských okolnostiach; okrem toho ozdobuje náš kalendár veľa obrazov kresťanského veriaceho ducha.

Cena jeho je 40 kr.; a už teraz je k dostaniu, preto uctive prosíme našich ct. čitateľov, aby si nezaopatřili druhý kalendár od takých vydavateľov, ktorí neslúžia duchu kresťanskému, ale len gšeftu.

Vrele odporúčame náš kalendár veebným pánom duchovným a ct. pánom učiteľom, a prosíme ich, aby ráčili náš kalendár, to jest „**Sv. Štefanský Kalendár**“ rozširovať.

Upozornenie.

Upozorňujeme a prosíme ctených čitateľov „Kreštana,“ aby nesadli na lep bezočivým jednatelom a nedali si natisnúť taký kalendár, čo není ducha kresťanského.

Ako vľani, tak i teraz sme vydali

„Kreštanský Kalendár ľudovej strany,“

ktorý je obsahu veľmi zajímavého, aj čítania je v ňom veľa, tiež i obrazov je v ňom hodne. Tento kalendár musí sa dostať do každého domu veriaceho a neodvislého.

Cena jeho je 30 kr. O pár dní výnde z tlače. K dostaniu je pod nápisom: **Ernest Walter, v Budapešti, Práter ulica číslo 44.**

Veľmi ho môžeme odporúčať veebným pánom duchovným a ct. pánom učiteľom, aby ten kalendár rozširovali a skrze to i zásady ľudovej strany rozsievali.

Prečo k nám nechodíš ...

Prečo k nám nechodíš šuhaj milý?
Či ti snáď rodičia zabránili?

Nebránia mi oni, nebránia mi;
ale čože stoja tie naše sny?

Ja Ťa ľubim verne, ja Ťa rad mám;
ale ty mi vravíš, že nepôjdeš k nám.

Rada bych ja išla, rada k tebe,
ale tvoja mamka má ma v jede.

Keď ma vidí s tebou už sa srší;
a neviem, čo som tak jej na duši?

Nič si z toho nerob, však ju ja znám,
veď ona príbehne sama aj k nám!

Ja sa stratím za čas, keď sa hnevá,
ty ale jej poved, že nebudeš má.

Dobre tak urobím; jak sa podda,
nám nastane ľúbosti zas doba.

Príme nás do domu aj obidvoch,
budeme sa tešiť, dá to Pán Boh.

Láska naša bude vždycky trvať,
tú nikdy nezničí moja zlá mať!

Jankovský.

Opustení.

Čože si ten slávik tak bolestne vzdychá,
že ho tajne slýcha noc baječná, tichá?
Lapili mu družku, srdienko ho bolí,
preto plače, kvíli opustený v poli.

I ja stonem, žialim, zarmútena kvílím
za druhom spanilým, za sokolom milým.
Mala som sokola, čo mi hladkal vlásy,
vzali mi ho, vzali neprajníci lásky.

Nelkajže slávičku v tom zelenom krúhu,
pominú ti strasti, najdeš družku druhú.
Aj moje prestanú slziť očka obe,
keď budem spočívaj v temnom, chladnom hrobe.

Pipuškin.

Jak možno k úradu príst.

— Beseda. —

V myšlienkach všeliakých pohružený s pozditýma krokami prechádzal som sa v jednej krásnej, spomenutia hodnej ulici hlavného mesta Uhorska, keď razom jeden známy hlas ma z mojich hlbokých myšlienok prebudil. Obrátim sa a tu — už dávno síce nevidá-

ného, ale známeho kamaráta mojho školského predsebou spatrím.

Radostné prekvapenie moje ale sa ešte zdvojnásobnilo, keď som na neho — jakožto hrdo oblečeného — okom hodil, poznajúc ho síce jako poriadneho, usilovného, ale vždy len ako chudobného mladíka. On bol najchudobnejší, ale zato najlepší žiak v našej škole. Po dokončených gymnasiálnych a univerzitných štúdiách sme sa rozlúčili na našej spoločnej ceste, a len tolko som vedel o ňom, že chudoba jeho najvyšší stupeň dosiahla, keď doktorský diplom a nič viac vo vrecku mal.

Odkiaľ teda táto veľká premena? Školský môj priateľ nenechal ma dlho v rozpakoch a zmätku, a počal nasledovne vyprávať:

Po skončení univerzitných štúdií s neúnávnosťou hladal som si vedomosť mojím zodpovedným postavením v tom istom presvedčení sa kochajúc, že ak aj nie zaraz, lež predsa časom budem môcť tak dlhého, trápenia plného a — môžem tebe povedať — úspešného študovania ovocia zbierať. Kde som ale zaklopal na dvere, všade zatvorené som našiel, alebo v páde priaznivom dostalo sa mi kušтик polutovania. Na to uplynuly mesiace. Dôvera k sebe samému slabšou zostala, výhlady moje čo raz sa umenšovali — a krajčír, obuvník a bohužiaľ aj žalúdok môj bol čo deň netrpezlivejší. Jedno jedinké, čo ma v tomto polutovania hodnom stave ešte udržiavalo, bola jedna z rokov univerzitných dáma. Hodina jedna v „jej“ prítomnosti strávená bohato mi náhradu dala za veľké neresti, ktoré som okúsil a na tieže som vše skoro zabudnul, čítajúc takto v očiach Lilly. Často poskytila mi sladkej útechy, keď ducha tratiac sedel som pri nej, oživovala nádeje moje, a pružnosť moju na novo! Nie tak jej rodičia, ktorí zo dňa na deň nevládnejšie a nevrlo so mnou zachádzali. Ponajprv malú nevladu som zbadal u nich, neskoršie musel som nemilé poznámky počúvať, ktoré niekedy už ku uštipácným siahaly, že keby len rodičia Lilly-e môj beznádejný pomer ku jejich dcére roztrhnuť vedeli. Videl som z očí Lilly-e — jeden pohľad, a sme sa srozumeli. Bolí sme odhodlaní na lepšie dni čakať; a ja som pošiel . . .

Od všeliakých núdzi trápený chodil som nepokojne z ulice do ulice hladajúc chlieb a živoril som za istý čas v tej najhroznejšej telesnej a duševnej neudrživosti.

Pisaval som pre chudobných ľudí prosby, úkony (rolly) pre divadelných hercov a zpozoroval som s úžasnutím, že zo dňa na deň vždy hlbšie upadujem, a už už v zúfalom tom boji pominul som z popred očí ten smer, ktorý som si v mladých mojich rokoch predstavoval a predznačil. Včul už aj polutovania hodné a mizerné postavenie moje ma hatilo v tom, aby som sa vonka ukiazoval, a ohľadom zlepšenia osudu mojeho vážne pokroky urobiť mohol. Následkom toho niet sa na tom ani čo diviť, keď ducha ustavične tratiac krýdla som opustil, a mračnému pessimizmu sa oddajúc na skvelšiu budúcnosť ani som nemyslel.

Pominul na to jeden rok, keď zrazu v úradných novinkách jedno miesto som vypísané našiel, ktoré jako oznamovania dokazovalo, tolko malo vynášať, že človek ku živobytiu málo, ale ku umretiu tým viac v zásobe mať môhol. Vzдор tomu uchádzal som sa o to miesto zadajúc prosbu, na ktorú neočakávané aj odpoveď došla.

Po ôsmych dňoch obdržal som jedno úradné pismo, aby som sa v určitý deň v úradovni (kance-

lárie) finančného ministeriama ustanovil, a odpoveď na svoju prosbu prevzal.

No len teraz nachádzal som sa vo veľkých rozpakoch, a utisnutosti, lebo v deranzirných šatách mojich (otrhaných) neopovažoval som sa, ani som sa nemohol ustanoviť pred prísneho pána predstaveného písárne, nechcejúc sa možnému prípadu vystaviť, aby ma vyhodili. Čože teraz urobíť?

— Prišlo vtedy mi na šťastie do pamäti, že môj starodávny kamarát, s ktorým som sa len pred pár dňami stretnul, ma najvládnejšie povzbudil, že kedykoľvek len dačo potrchovať budem, aby som sa ku nemu obrátil, preto s rýchlym krokom som ku nemu pospiechal, žalostné a zúfálne postavenie moje som pred ním vyložil, a on s najväčšou ochotnosťou prepustil mi šty svoje. Kto že bol šťastlivejší, jak ja? Povedomie seba zase sa navrátilo, a ja už nie viac sklonenou, ale hore zdvihnutou hlavou a smelosťou som kráčal po uliciach, poritom už od pojedných, ktorí si ma predtým ani nepovšimli, aj prívetive pozdravený. No — ale jaké zdesenie! — vidím krajčira mojho mi v ústrety ísť. Tušil som dačo hrozného, ale k môjmu veľkému podiveniu on — nemilou síce tvárou — podal mi ruku.

„To je nie pekne od Vás,“ zvolal najprívetivejším hlasom, „že tak dlho sa neukážete u mňa,“ a popri tom očami mihal ustavične na môj frak. Chcel som sa vyhovárať, ale on ma nepustil k slovu. „Dnes práve som nové vzorky obdržal, a ja som presvedčený, že utešeré nové látky sa Vašnosti Vašej ľúbiť budú. Kedyže Vás môžem očakávať?“

„Prosím . . .“ zajakal som v mojom rozpaku.

„Teda po obede!“ a klobukom svojim pozdraviac šiel svojou cestou.

Sotva že som po vystátom strachu k sebe prišiel, zbadal som otca Lilly-e, ktorý pred sklepom jedného klenotníka stál, a žiadal som si nevyslovne od neho nevideným byť. Ale on mňa nešťastného už zbadal, priateľsky ma pozdravil a — robil mi hnedky aj vyčitky, že som sa od domu jeho celkom utiahol, a aby svoju dobrosrdečné priateľstvo dokázal, pozval ma na večeru, a zaviazal ma vo svedomi, že by som sa tým istejšie ustanovil, ponač vigi in menin Lilly-e sláviť budú. Už by som skoro bol mu okolo krku padnul od radosti, ale musel som srdcom krvácajúcim pozvarie jeho neprijať, musejúc totižto požíčaný frak po výsluche (audiencii) zaraz nazpäť doniesť. Môj presumptívny svokor ale nedal sa prvej uspokojiť, kým som mu neprislúbil, že ho v blízkom čase navštívim.

„Ja viem“ — hovoril on — „že Vy musíte do budúcnosti pozerať a starať sa o pohodlné postavenie, ale že vy z tej príčiny dávnych priateľov našich zanedbate navštíviť, a si nás ani nepovšimnete, to je nie predsa pekne od Vás.“

Zarazenú tvár som na to ukázal prisľubiac spolu, že sa už polepším. Konečne dorazil som ku palácu ministeriama. Portáš ma úctyplne pozdravil, a ukázal mi, kde mám ísť. Príndúc do prednej izby, zaraz som bol oznámený a pripustený. Hlavný radca prínde mi usmievave v ústrety, podá mi ruku, a pýta sa na žiadosť moju. Celkom pomatene prednesiem mu svoju prosbu, keď na to odpovie, že pre takého schopného, a mnoho ráz vyznačeného mladého človeka je dačo skromného o taký podriadený úrad sa uchádzať, a on že sa bude len radovať, keď bude v položení ho Jeho Excellencii pánu ministrovi ku nejakému vyššiemu úradu odporúčať, a on že je aj presvedčený,

že ja v tom úrade zdarlive účinkovať budem. — Od veľkého podivu skoro som na zem klesnul, pán hlavný radca ale ma priateľský pretelský prepustil, a v niekoľko dňoch na to obdržal som vymenovanie za ministerialného koncipistu (listového pisára). Bez seba od radosti utekal som ku môjmu dobrému priateľovi, ktorý o účinkovaní fraku jeho nie menej prekvapený bol, jako ja.

„Ale priateľu“, zvolal on, keď som práve frak jeho (šaty) zoblíeť chce, „však ty máš stužku mojho franc-jozefského radu v gombičkovej dierke voviazanú! Teraz už všetko mám vysvetlené!“

A tak som k úradu prišiel.

Z nemeckeho. *Tono Hr . . . . .*

Svätý otec, pápež Leo XIII. nariadil, aby na universite sv. Apollivára v Ríme právnicka fakultas bola zakladaná. Slavné zasvätenie tejto fakulty konalo sa tieto dni v hlavnom meste katolíckej cirkve. Retkor uesgre Caprara poukázal vo svojej reči na to, jako je v tomto čase potrebné, aby kňazi mimo bohosloví aj právom, ovšem hlavne cirkevným a občanským ovládali, ponevác kňaz je nielen zastupiteľ svojej cirkve, ale aj otec sebe sverenému ludu.

Biskupi rakúski podržiavali tieto dni porady vo Viedni, na ktoré sa dostavilo 32 biskupov, medzi nimi 3 kardináli.

Jej Veličenstvo kráľovna Alžbeta zdržiava sa teraz v Biaric, kde dva mesiace chcela zostať; ponevác ale tam vždy prší, Jej Veličenstvo už tieto dni odcestuje do Kap-Martin, kde kráľovnú navštíví kráľ, arcikňažna Maria Valeria a jej muž, arciknieža Franc Salvator.

Jaký život, taká smrť. Vo Fraštáku dňa 21. novembra Plesl Franc, 31 ročný murár vypil pol druhu litra špiritusu, ktorý sa v ňom hneď zapálil, takže vyjdúc z krčmi, tam pred dverami padnúť a vypustil nešťastnú dušu svoju. Kto by v tomto nevidel prst Boží najmä keď pováži, že nešťastník tento bol veľký neznaoh, korheľ, zlorečeník. Jaký život, taká smrť.

Revolúcia vo Viedni. Socialisti a židovsko-liberálni nemci sa spolu chytili a strašnú búрку činili minulú sobotu a nedeľu vo Viedni; s nými držali aj všetci židovskí študenti, ktorých jesto tam aspoň 1500. Socialisti a študenti tiahli v zástupoch pred parlament, potom pred cisarský dvor, a tam revolucionálne spevy spievali pod oblokmi cisára, kde asi jednu celú hodinu demonštrovali krikom, spevom a abugovaním Badeniho. Policia chcela zástupy rozohnať, ale stretla sa odporom; mnohých policajtov nabili; muselo vojsko zakročiť; mnohých demonštrantov ranili a uväznili. Jeden z ných o tri dni zomrel a pri jeho pohrabe prítomný bol Lueger viedenský mešťanosta s celou vrchnosťou mešťanskou a aspoň 10.000 ludí.

Slávnosť v Gajáre (Prešp. stolica.) Zo dňa 19 ho na 20-ho marca bežiaceho roku následkom uderenia hromu zhorela váža, zvony sa stopily a hodiny porúchali tu. Veru čudné a smutné nám to bolo

— píšú nám — keď nás do chrámu Pána nie zvony ale trúba hasičská zvolávala, neskôr to ale trubačov zunovalo a tak sme chodili do kostola po pamäty. 18. bežiaceho mesiaca byly naše nové zvony v Ostrihome posvätené a 21-ho sme ich doviezli z Malackej stanice ovenčené na ovenčených vozoch s veľkou procesiou do Gajára, domov; nasledujúci deň byly prípravy začaté ku ich vitiahnútiu na väžú 25-ho, práve na sv. Katarinu; ako náhle hrubý zvon (výše 6 metr. c. vážiaci) na ložisko spustili, hneď naň zazvonili; bolo práve poludnie, a o 4. hod. odpoludnia toho isteho dňa už zvonili na všetky tri. Bola to radosť neopísateľná, keď po osem mesačnej tichosti sme po prve začuli hlas zvonov. Večen o 6-tej hodine bolo v kostole Te Deum a Litánie, pri čom pán farár nám vyložil význam Obradu posviacky zvonov a tak chvá'a Pánu Bohu sme sa toho zas dočkali, že na hlas zvona môžeme ísť do kostola. A. B.

Kijevskí židia. Z Kijeva (mesto v Rusku) píšú, že veľká čiast berdičevských židov vyvandrovala do Kijevu, takže v Kijeve, ktorý má 250 tisíc obyvateľov, nachodí sa už teraz 50.000 židov. Tento veľký počet privandrovaných židov všímajú si aj ruské časopisy. „Nov je Vremja“ rozpovie, že kupectvo u juhozápadného Ruska sa v Kijeve sústreďuje a hlavne preto berú sa ta židia, ktorí tam zakladajú agentúry a banky a nedbali by zo všetkých odborov kupectva vytisknúť veľkorusov. Počet ruských obchodníkov stále klesá. V juhozápadnej čiastke Ruska. menovite v krajoch Rusímni obývaných už aj teraz vífázia židia-kapitalistí nad ruskými obchodníkmi. Takto vzdychá „Novoje Vremja“, pričom nám nemožno nemysleť na naše kupectvo, ktoré je tiež úplne v žiuovských rukách.

Židovský vplyv v Rusku. Dotiaľ pracovala „Alliance Israelité“ („Židovská Jednota“, spoločnosť) až sa jej konečne podarilo preraziť múr, ktorý pred židmi chránil mocnú državu ruskú. Z Petrohradu píšú, že vláda neni značne zmierniť ukázy, vydané proti židom. Zmierní vraj menovite ten, už 40 rokov platný zákon, ktorí nedovoľuje židom pobyt v Sibérii; vynesie totiž taký zákon, ktorý židom, odbavivším universitu alebo iný vyšší ústav, dovolí, aby sa v Sibérii osadili; dovolí ďalej, aby sa tí židovskí obchodní cestovatelia, ktorí sa so skupovaním chmeli zaoberajú, zdržovať mohli v hocktorom meste krajiny, ponevác doterajší zákaz bol ruskému obchodu s chmelom len na škodu. Dovolia ďalej, aby židovská mládež zubné, ranhojičské a lekárnicke školské ústavy vo väčšom počte navštevovať môhla.

Besný pes. Nedávno behal v Prešporku po meste besný pes a pohryzol troch ludí: jedného policajta, jedného školáka a ženu jedného poštového úradníka. Dvom prvým sa nič nestalo, lebo ich ešte zavčasu poslali do Pasteurového ústavu v Budapešti. Úradníková pani ale zle pochodila. Ona si malej ranky ani nevšimla, takže sa neskoro dostala do Pešti. Už sa jej nedalo pomôcť. Zaviezli ju na rad do Prešporku, kde vzdor pečlivej opateri prišly na ňu zúrive křče, následkom ktorých musí zomreť.

Z kremnickej mincovne. V kremnickej mincovni razili tohto roku: 770.000 kusov zlatých 20-korunníkov, 200.000 kusov zlatých 10-korunníkov; 50.000.000 bronzových 2-halierníkov; 5.000.000 bronzových halierníkov. Spolu razili 55.970.000 kusov kovových peňazí v cene 18.450.000 korún.

Krestania zvíťazili. 18. novembra bola voľba v Kacviňe v spišskej stolice; volili jeden úd do výboru; krestania sebe vyvolili ľudáka z našej stránky baróna Károla Jungenfelda.

Povraždení missionári. V Číne, kde už mnoho katolíckych missionárov padlo za obeť pohanskému fanatismu (streštenosti) obyvateľstva, utrpeli zase dvaja missionári mučednícku smrť. „Köln. Zeitung“ (časopis) podáva na základe telegrammu tú smutnú zprávu, že v Shangtone zavraždili nedávno Niesa a Henlera, rýnských to missionárov.

Požehnané nové poriadky. Posledné čísla veľkosibínskej „Tribuny“ doniesly od Ondreja Stroju, gréckokatolíckeho učiteľa vo Fogaraši dlhší dopis, v ktorom sa pisateľ veľmi trpko žaluje na požehnané nové poriadky. Menovaný učiteľ chcel totiž 5-ho novembra oznámiť rodný pád u Jankoviča, tamejšieho sudcu, ako u matrikára, lebo vedel, že sa porod dľa nových poriadkov behom osem dní musí oznámiť. Matrikár ho odpravil s tým, aby na druhý deň prišiel. Keď sa učiteľ na druhý deň v nedeľu na čas dostavil, matrikár ho vyhnal: Neviete, že je dnes sviatok. Practe sa, lebo hneď zavolám žandárov. V pondelok, 8-ho novembra vyhľadal Stroja zase matrikára, ktorý ale teraz nemal času, svätil „Blaumontag.“ Chudák učiteľ zaklučuje svoju ponosu nasledovne: behom troch dní bol som šesť ráz u matrikára, dvakrát u hlavného slúžneho a dieťa moje ešte vždy neni v matrike zaznačené.

Vyhoralci. Chudobný ľud obce Szepes-Almáši navštívil veľké nešťastie. Len tri mesiace sú odtedy, čo ľadovec a hrozná povodeň zničily tu mer celý ich chotár. Prišiel na to nedávno obrovský požiar, ktorý mnohým poriadnym občanom žobrácku palicu vtláčil do ruky. Päťdesiat tri domov, ničmenej hospodárskych stavísk, celozimná potrava a krm shorela následkom požiaru. Skoro osemdesiat rodín ostalo bez chleba, bez prístrešia. Títo chudáci vzpínajú teraz ruky k dobročinnému ľudu krajiny a prosia ho v mene Panny Márie o pomoc. Kto môže mierniť biedu nešťastníkov, nech pošle svoj peňažný príspevok do redakcie „Alkotmány“-u, ktorá s ochotou a radosťou pošle podporu na patričné miesto.

Zhorené deti. V spišskej stolici, v obci Veľko-Frankovskej vypukol oheň, ktorý sa podarilo zhasiť, tak že sa oheň hore na strechu nedostal, ale v chyži sa spálilo dvoje detí: dievčatko 3-ročné a chlapec 5-ročný. Matka tých detí, Barbara Pisárčik obložila pec lanom, aby sa jej lan sušila tieto deti zatvorila v chyži, ktorú zamknula a sama išla po dvore robiť. Chlapec dostal zápalky a zapálil lan, od toho aj dieťkom sa chytily šatočky a tak sa popálily. Von nemôhly vínsť, lebo boli zamknuté, a tak v tých mukách dievča hneď zomrelo a chlapec dožil do večera do 8-mej hodiny, potom zomrel. Otec tých detí je v Amerike. Teda milé drahé ženičky — pišú nám z tej obce — berte seba to za príklad a varujte sa, aby ste lan okolo kachly nekladli, žeby ste neprišli do takého nešťastia ako tu sa stalo; netreba detí tak ostaviť bez dozoru a ešte zamknúť, lebo tak pridete o svoj drahý poklad, ako aj táto žena prišla; deti sa zaživa páľily až sa spálily a po smrti ich zase lekári otvárali. Vrstne sa nám srdce od bolesti, keď popatrí také upečené a porezané dietky; Pane Bože zachovaj nás od takého nešťastia, a od všetkého zlého vysvoboď nás Pane.

Drobné chýry. Ján Gašparík, šusterský tovaryš zomrel 24. nov. v Brešti; mrtvola bola odvázená na železnici do Búr.-Sv.-Jura. — „Abcúg židia!“ V Budapešti v ulici baštovej vo vnútornom meste veľký zásup študentov o 5 hodine ráno vstúpil do zábavnej miestnosti pod č. 18 a dali sa kričať plných hrdiel: „Dolu so Židmi!“ Potom vyšli na ulicu a ustavične kričali: „Dolu so Židmi! — Abcúg Židia!“ — Na upozornenie zo strany policistu, krik ešte snásoobil sa, konečne došla čata policistov, a títo potom už rozohnali študentov, a 6 právnikov 3 technikov odvieďla polícia sebou. Arretovaní študenti cestou stále kričali: „Dolu so Židmi!“ a „Abcúg Židia!“ — Na policii ich prepustili, keď sľúbili, že pôjdu domov pokojne. — *Zvýšené* Od listov z Uhorska do cudzozemska bude sa platiť od nového roku 25 turákov čili halierov; korrešpondečné lístky 10 turákov. Vynímajú sa z toho krajiny, s ktorými máme poštovnú smluvu: Rakúsko, Nemecko, Srbsko, Rumunsko a Čiernu Horu. — *Samovraždy vo vojsku.* Vo Vacove obesil sa husár Filo a akýsi Karpíček, tiež husár zo Šopronu, išiel k rodičom do Viedne a tam sa otrávil. Oba zavraždili sa údajne pre surovosť predstavených.

DOPISY.

PREDMIER, nov. 23.

Vážený pán Redaktor!

Že židáci sa nesvedomytí gšeftani, to najnovšie dosvedčil: Ármin Grún. Jeho manipulácia s repou hodná je toho, aby sme ju uverejnili, už aj preto, lebo Ármin Grún z Maršovej je ten chytrý žid, ktorý pri voľbe výborníkov stoličných opozicionálne cedule verejno na ulici driapal, vota po korune pokúpil, a potom večer v krčme mešťanov predmierskych, totižto tých, ktorých pokúpil s rehotom baranmi nazval, čo, veru aj vtedy zaslúžili. Je ale ďalej Ármin Grún ten istý židáček, ktorý pri voľbe Veľko-bytčianskej a Čačianskej sa tak rozhadzoval, že celý svet si myslel po Szalavszkém hneď nasleduje Ármin Grún, žid. Voličov s Jablonového vtedy, ako včul repu na stanicu liferoval do Bytče, a keď už boli dotatí, vtedy si ešte z nich hecce robil, čo svevolnosti židovskej aj právne zodpovedá. Ármin Grún bol tiež ten smelý žid, ktorý pri voľbe čačianskej práve tak sa rozhadzoval, ako mu to v Maršove a Predmieri možno bolo. On bol ten svevolný kommandant izraelský, ktorý starobystrického pána dekana skrz kordon nechcel pustiť, a všade tak sa hniezdil, ako keby bol sudcom izraelským aj nad ľuďom kresťanským.

Ármin Grún bol tiež ten drží žid, ktorý ešte roku 1896. 25. okt. v krčme Rozenzveiga, ktorý ale na tabule meno Linksa nosí, ponevác svoje meno ta vyvesiť nemôže, na p. kaplána predmierského revolver zdvihol a malo chýbalo, že ho nezastrelil a života nepozbavil, a ktorého pre tento surový a opo-

vážlivý kúsek súd bistrický len na 15 zl. odsúdil, kde dost. p. farára Badika jedine len pre slovo proti židom vypovedané — ponevác vraj búril — do žalára vrhli a aj na peňažitú summu odsúdili; ale Ármína lebo nie len slovom obrazil katolíckeho kňaza, ale aj revolver naň zdvihol a na prse mu ho oprel s tým hrozením, že keď sa k'to len pohne, ponajprv pána kaplána vymaže z počtu živých; a hľa odsúdený bol na 15 zl.!! a to vraj výrok už najprisnejšie bol vymeraný. Nuž dobrú noc tebe pravda v Uhorsku, kde kat. kňazov tak pri súdú trestú, s'vevolných židov ale pohľadkávíu, ako keby každý žid bol ma'ý Iciček, a liberálni páni jejich tátiliben.

Aj to počúvam, že Arminovi dve pálenice razom zblkly, a včul zavedená je proti nemu inkvizicia. Nuž ale toto sme len tak predbežne spomenuli, aby jedenkaždý ako na obraze videl toho chýrneho Ármína, o ktorého manipulácii s repou chceme nasledujúce uverejniť.

Náš ubohý ľud sadí repu, jedine len preto, aby istý groš dostal, ktorý na porcie potrebuje, najviac vtedy, keď prírašky sú tak veľké, ako toho roku, keď na 68% vyrástli. Čo ale už povedať o takých liferantov, ako je Armin Gün, ktorý aj z tých biedných mozolov chudobných a ubohých ľudí veľký choson čerpať chcú! Fabrike, ktorej Armin Gün repu lífroval, semäno dáva zdarma a za každý metričný cent re, y platí 95 kr.

Ako ale manipuloval Armin? Nuž takto! Repu odlifroval, a keď prišlo k výplate, svoje židovské svedomie v celej svojej nehote preukázal. Úbohému ľudu nášmu platil, a to si dobre zapamätajte a článok tento častejšie prečítajte, — nie ako on dostal po 95 kr. a'e len po 85 kr., a tak na každom m. cente mal 10 kr. osoču. Včul už dľa porekad'a: kto počtuje, ten gazduje, rátaťte so mnou takto. S Predmiera lífroval 290 vagonov repy, ponevác na každom m. cente mal 10 kr., teda na jednom vaggone alebo 100 m. centov 10 zl. Lífroval 290 vagonov, nasledovne mal 290 razy 10 zl. alebo summa summarum: 2900 zl. Aby teda ste vedeli, koľko Armin Gün na každom jednom z vás zarobil, množte počet centov o 10 kr. a ľachko si vyrátate, koľko ten milý Armin zlatovečiek, alebo korún pri vás vyrobil, a sa-li vám oči otvoria, uzrete, že ne jeden z vás je o 4, 5, 6, 8, 10, 12, 14 zl. a tak ďalej bozbaveným. Potom si aj to rozvažte, že okrem tých 2900 zl. ešte od každého vaggona dostal od fabriky 2 zl. čo je tiež 580 zl.

Tak tá manipulácia s repou doniesla čistého chosňa Ármínovi 3400 zl., čo dobrý zárobok za nič. Ešte kedy aspon 2900 zl. bolo medzi nami zostalo, a za tú liferáciu keby aj bol do kapsi vopchal tých 580 zl., nuž by človek povedal, žid je už len židom, a aj tam žne, kde nezasial, ale to už bolí, keď aj zasluženú prácu a mzdu chudobných ľudí takých tento chytrý žid do vačku strčí.

Preto vám zo srdca radím, nechajte na ďalej žida, tak a na budúci rok nerobte s ním žiaden kontrakt a b'ázni nebudte, by žid z práce rúk vašich a mozolov vašich mal taký znamenitý rebach: 2900 zl. Teda sprostoto činite, keď takéhoto židáčka za takéto kúsky ešte „veľkomožným“ titulejete; aj keď sa na tom dvojkolosovom koni k mestskému domu bliži neklanajte sa tak hlboko, širak nezdvihujte, lebo ste samostatní meštari a nerobte toho pánom, ktorý vás žobrákmi robí. Len so židom majte pokoj, lebo ináč zas o groše vaše pridete. Keby sa vyhováral, neverte, lebo jestli ráte oči, môžete vidieť, že nie je to maličkosť, keď vás takým figlom jeden židáček o groše donesie. Keď s fabrikou urobíte kontrakt, muž dostanete 95 kr. za m. cent, a tak práce a usilovnosti vašej zodpovie aj cena.

Árminovú manipuláciu my nesvedomitofou voláme.

Dá-li nám Boh zdravia, aj v tom súde vám to i to zdelime, ktorý p. kaplán predmierský so židmi mal a uveríte že pravda len pravdou zostane a figel len figlom. S Bohom! *Predmierský.*

Nitrianska Bojna, 29-ho novembra.

Vážna Redakcia!

„Kreštan“ od začiatku sa usiloval rozptílený ľud sjednotiť, vzdelat a majetne i mravne pozdvihnúť. Keď pre iné nie, pre tento vznešený cieľ zaslúži podporu každého poriadneho človeka. Zaiste ale „Kreštanovi“ dobre padne, keď uože nielen hmotné podporovanie ale i duševné napomoženie svojich učelov tú i tam zbadat. Je som na to presvedčenie prišiel, že len tam má pôdu prichystanú „Kreštan“, kde sa ľud rád dá poučiť, kde ľud rád ide do kostola, kde nechová hnevy brat oproti bratovi, kde domácnosť a nie krčma je obľúbená! Bohužiaľ! u rás „Kreštan“ bol ako hlas v pusti volajúceho. Žeby bol liberalismus hriechom, že človek musí svoje práva zákonom mu zabezpečené použiť, chceli mať spokojné svedomie, o takých veciach sa u nás len niektorým snívalo.

Duchovní rás síce učili, ale sme to nedobre očúvali a nedobre rozumeli. Semeno pravdy zahlušili všelijaké divé buziny. Teraz sa zázrak u nás stal; celá farnosť je ako jedna rodina; cítíme čosi, čo sme posiaľ necítili; tak sme zmäkli, mohol by nás — kto dobre vydráva — okolo malička omotať. Není nepriateľstva, krčmarovi sa málo zdôveríme, začíname viac čítať, viac sa modliť, slovom sme na dobrej ceste. Čože sa stalo? Snáď anjel sostúpil z nebies? — Ano! Anjeli a to traja boli medzi nami; traja missonári! tí nám otvorili oči a nebe. — Nevyprávajú nám o politike ani makového zrníčka, len o svätých veciach; nespomínajú civilný sobáš, ani matriky, ani slúžného, ani volby, h'j ale predsa nás vycvičili o pravde. Tak jako, keď výde slnečko, ukiaže sa všetko v svojom opravdivom spôsobe; tak keď nám rozum osvietila

pravda, začínáme poznať všetky viere protívne veci. Už včul viem, prečo robili liberáli na niektorých krajoch ťažkosti missiam.

V hnilobe ľudu majú dobrú úrodu, tam im rastú čárky do tých mastných hrncov.

Ctená redakcia! keby som Vám môhol opísať tú nadšenosť nášho ľudu; do ktorej ho vtrhly sv. missie hej veru by zaplesalo srdce Vaše. Ani sme nevedeli, či na rukách nosiť, či ináč zvelebovať tých Božých poslov. Zabudli sme na našu biedu, ako ten kto je vo vytržení.

Zapálili sme fagle tým, ktorí nám pravdu zažali, hrdboť sme chceli rozveseliť tých, ktorí nás tak tešili. Nikto nekázal, a predsa sme sa usilovali všemožne oslavovať pánov missionárov. Ani tisíc úradných výkazov a ukazov by to nemohlo obsiahnuť. Len to hovorím, boly to dni spasenia, ktoré nám pripravil Boh. Nech mu je za to chvála; pán farár, Ján Boľ, od Boha ráno to vyžiadal, vďaka mu. Ale aj Vám vďaka, boží ľudia, nech že Vás povodí Pán Boh po všetkých krajoch Slovenských, aby sa premenili všade.

Potom — ale až potom úfam, že sväté snahy ľudovej strany budú mať výsledok.

Daj ráno to Bže čím skôr!

Pavel Vrbovan.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „Kreštan“-a, aby ráčili dopisy v nedelu alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uviesť v najbližšom čísle.

V. P. — i: Revolúcia aj ten znamenitý článok prerútila. — J. Žilinsky: Zadosť s ne učinili, ako ste žiadali; dľa možnosti to vždy budeme konať. — Muránske Huty: Odať sme to na patričné miesto. — M. Vlčkovan: Čo vás do toho, že toho, žida nabili? My známe jedného katolíckeho redaktora, ktorého traja židia napadli v noci, nabili a do rieky ho hodili! Len Pán Boh ho ratoval od smrti. — Št Kováč Zsitva-Ujfalú: Či Vy dáte darmo, keď volakto od vás berie bárčo a nie len jeden ráz, ale každý týždeň? — Ján Vašiček, Corvin, Cleveland, Amerika: Dostali sme; novinky Vám idú. — Rajec: Vitajte; ďakujeme. — Premier: To isté — Jozef Zeman, Lille vo Francúzsku: Náš kalendár a tie knižky Vám hneď pošleme, akonáhle peniaze od Vás dostaneme: cenu znáte. — Juraj Králl v Čaci: Novinky idú. — Jozef Kiesel,

Cleveland, Amerika: Vašu prosbu oddali sme kat. knihkupcovi, ktorý vám cenník pošle. — M. C., V-Kostolán: My sme v liste nič nedostali, a ten dopis prišiel nazpät; pošleme vám ho druhý ráz. — J. Mitošinka, Pobeďim: Ďakujeme. — R. S., Ompital: Vezmite si advokáta, my z tak ďaleka to nemôžeme odsúdiť. — K. R., Viedeň: V budúcom čísle. — Do Fraštáku: Či ste sa báli podpísať meno?

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unavanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej, direkcie. Veď to potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslné.

Vyobrazenie.

Ešte dneska je doma, pri rodičoch, pri tej dobrej matke, ktorá ju tak starostne vychovala, a ju ľubí, ako len matka svoju dcéru ľubiť môže. To je ostatý večer, čo sa ešte spolu a sa rozhovárajú, ako dosiaľ vždy. Zajtra, veď zajtra je to isté. O nie, zajtra jej už bude bližší ku srdcu ten, ktorého si za muža vyvolila; zajtra mu ona pred oltárom Božským priľubi, že mu bude verná a že s ním zostane, až do smrti. Bože môj, Otec milostivý, či to bude šťastná tá budúcnosť, čo ma pri ňom očakáva; tak si vzdychne, tak rozmyšľia nevesta. S tým pozre hore na svoju drahú maminku a prosí, aby ju požehnala. A tá dobrá matka položí tú láskavu pravicu na hlavu dcéry svojej a srdce s radosťou vzdychne: Svätá Maria, Matko Božia! pros za ne a požehnaj ich! Amen.

Knižná polica.

Znamenitý a lacný vianočný dar. 70 strán obsahujúce dielo, ktoré vyšlo z tlače pod nápisom „Príprava ku sv. spovedi a prijímaniu,“ čo najvrednejšie odporúčame pp. farárom, kaplánom, učiteľom a rodičom, ktorí za malé peniaze veľkú radosť môžu zvlášte lepším žiakom zapríčiniť. Toto dielo v slovenskej reči spracoval Jozef Janda; vydala ho ale veľk. pani Lujza Čery (Bpešť. VI. Podmaniczky u. 15. II. em. ajtó 10.) u ktorej sa ono aj objednať môže. Cena viazaného výtisku 15 kr.; broš. výtisku 10 kr. Znovu vrele odporúčame k vianocom pre deti túto výbornú knižku modliacu a poučujúcu.

Čítania a Evanjelia na všetky ne-
dele a sviatky i mnohé príležitostné slavnosti
celého roku cirkevného, z Vulgaty a podľa
Missalu rímskeho preložil a prídavkom rozlič-
ných modlitieb, ktoré kňaz pri kázni a pri
iných príležitostiach dľa potreby s veriacim lu-
dom koná, opatril *Andrej Truchlý*, kňaz bisk.
b. bystr. Nákladom Spolku sv. Adalberta (Voj-
techa) v Trnave. S odobrením najdôst. Ordí-
nariatu ostrihomského. Cena neviaz. výtisku
1 zl. 20 kr., viaz. v plátne s červeným rezom
1 zl. 80 kr., v koži s červeným rezom 2 zl.
10 kr. a v koži so zlatorezom 2 zl. 30 kr. v
chagrine s červeným rezom 2 zl. 30 kr. v
chagrine zo zlatorezom 2 zl. 60 kr. Je táto
knihá dôstojná vo veľkej 8° 368 strán obsa-
hujúca, je veľkými literami tlačaná aby i v
tmavých kostoloch sa dalo z nej dobre čítať.
Knihu túto by si mal každý kostol, kde sa
slovenské služby Božie odbavujú, zadovážiť,
lebo je to kniha, odporúčania hodná.

Mravná Čítanka pre náš ľud. Vy-
dáva Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave.
Sošit X. Nekoľko slov o štátnom Bo-
hovi. Číslo 65. podielových kníh. Cena 10
krajciarov.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 12.50—12.95 zl. Raž 8.55—8.65 zl. Jačmeň
na krm 5.80—6.15 zl. do páleníc 6.30—7.— zl. na várku 7.50—9.00.
Oves: 6.40—6.70. Kukurica: 4.85—5.00. Proso: 5.00—5.10. Vo
Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno 08.00—00.00. Ko-
nopné semeno: 06.50—00.00.

3. Strova: Veľká biela rizula 7.50—8.00; tmavá 6.50—0.00
okruhlá: 8.00—9.00., tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 28.00.30.00. Hrach
8.50—09.50. Čistý 13.50—20.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 23—24. Burgyňa
1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petršalem: 5.00—
9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 1.20—2.30. Slama. Na po-
stielanie: 1.20—1.40. Žup 17.0—1.80

6. Siatie: Červená datelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarn
ľadník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 828
hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly ceny
Výborná pára volov do jarma do 300—340 zl. Dojné kravy: za jeden
kus 080—080 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1019 kusov oviec
Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh
za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl
Vosk 164—165. Vajcá 44—45. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110
mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Tefaciny barnavé 12—13 vl. 420—440.

12. Tefaciny najl. viksovky 420—440, stredné 350—365
pžené a vrázkované 330—340, blysk.remeň ši najlep 150—1 99
vrsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

TLAČIAREN

„SVÄTEHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne
opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písme-
nami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka,
od najjednoduchšej až do najkrásnejšej pri-
jíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňaz-
stva a obecných predstavenstiev na
úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie roz-
posiela.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE

LEN VYDAVATEL'STVO

„KREŠTANA“

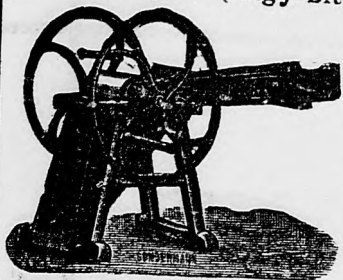
PRIJIMA.

Sväto-Štefanský Kalendár je k dostaniu. Cena jedného výtisku 40 kr.;
10 výtiskov 3 zl. 50 kr.; 50 výtiskov 15 zl.;
100 výtiskov 28 zl. Po slovensky.

Kreštanský Kalendár ľudovej strany už vyšiel z tlače. Po
slovensky. Cena 30 kr.;
10 výtiskov 2 zl. 60 kr.; 50 výtiskov 12 zl.; 100 výtiskov 21 zl.

MICHAL TRESKOŇ

V Bytči (Nagy-Bittse, Trencsénmegye),

fabrika na hospodárske mašiny, odporúča pp. hospodárom žentúre, sečkovice, mlátačky, rajtáre, triery, rozsievacky, šrotovníky, struhadlá, mašiny na kapustu, mašiny na moržovanie kukurice, pluhý a brány, amer. hrable, mašiny na lámání stro-movej kôry, mačkadlá na slad a borievky, cirkulárne pily, mangle na prádlo, decimálne váhy.

Obrazkové cenníky pošlem na žiadosť franko.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent
stojí 6 zl. 50 kr.

Zasláno do Skalice

(Szakolcza.)

Z príčiny mého presídlení z Skalice, nebylo mi možno se všemi mojmi přátely příznivci a známými, osobne se rozloučiti, vzdávám, za veškerou mne darovanou přízen, a doveru, které se mi po ten krátky pobyt ve Skalici ze stránky veleb. duhovenstva, a ct. pp. zákazníkú dostalo, moje nejsrdečnejší díky, s prosbou, by i na dále svoji přízen mne zachovali.

Volám s hlouby srdce mé úprimne
s Bohem

Albin Janda

kostolní mňhar pozlačovač a štafir
v Třebíči.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomost dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výtah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianských spolkov a knížočky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížoček so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosíť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získaf od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

1 kus 30 kr.

II. Ročník.

10 kusov 2 zl. 60 kr.

50 kusov 12 zl.

Velký křesťanský
Kalendár
 ľudovej strany
 na rok
 ❖ 1898. ❖

—•••—

Vydáva:
 Knihtlačiareň Sv. Gerharda.

☛ **Cena 30 kr.** ☛

V Budapešti.
 Tlačou knihtlačiarne Sv. Gerharda
 Práter-u. 44.

K dostaniu u vydavateľstva „Křesťan“-a, v Budapešti, VIII. Práter-u. 44.